

การศึกษาผลการพัฒนาความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก จังหวัดระยอง
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

The Effects of Enhancing Teachers' Knowledge and Competency in Active Learning
Management at Larnrak Kindergarten School, a Primary School in Rayong Province,
under the Office of the Private Education Commission

ปิยภัทร พลับปลา¹ ภัทรพรรณ วรรณประเสริฐ²

Piyapatr Plubpla¹, and Pattrapan Wannaprasert²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก ระหว่างก่อนและหลังการอบรม และ 2) ศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.44–0.72 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.32–0.66 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และ 2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.82–1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระกัน (Paired samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.56)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การอบรม ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการสอน

¹อาจารย์ ดร. สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, Lecturer, Dr., Department of Elementary Education, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

²ครูโรงเรียนบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3, Teacher of Banbueng School, under the supervision of Chonburi Primary Educational Service Area Office 3

*ผู้ติดต่อ: ปิยภัทร พลับปลา, อีเมล: Piyapatr31@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 8 กุมภาพันธ์ 2568 วันที่แก้ไขบทความ (Revised) 29 เมษายน 2568 วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 30 เมษายน 2568

ABSTRACT

This study aimed to 1) compare the knowledge of active learning management among primary school teachers at Lan Rak Kindergarten before and after training, and 2) investigate the competency in active learning management of primary school teachers at Lanrak Kindergarten School. The sample consisted of 30 primary school teachers at Lan Rak Kindergarten. The research instruments included 1) a 20-item multiple-choice test measuring knowledge of active learning management, with item difficulty ranging from 0.44 to 0.72, item discrimination ranging from 0.32 to 0.66, and reliability coefficient of 0.88; and 2) a 15-item 5-point Likert scale rating scale for assessing active learning competency, with the index of item-objective congruence (IOC) ranging from 0.82 to 1.00 and reliability coefficient of 0.91. Data were analyzed using mean, standard deviation, and paired samples t-test.

The results revealed that:

1. The knowledge of active learning management among primary school teachers at Lanrak Kindergarten School after the training was significantly higher than before the training at the .01 level of statistical significance.
2. The active learning management competency of primary school teachers at Lanrak Kindergarten School was at the highest level ($\bar{x} = 4.88$, S.D. = 0.56).

Keywords: Active learning, Training, Teaching competency, Instructional supervision

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ 12 ไทยกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากร 6) การพัฒนาระบบราชการและการบริหารภาครัฐยุคดิจิทัล และ 7) การขับเคลื่อนกฎหมายทางการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประเด็นที่ 2 นั้นมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ไปสู่

การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในรูปแบบ Active learning, STEM education, Coding เป็นต้น รวมถึงพัฒนาระบบการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2567) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มากำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 เพื่อไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไว้ใน 10 ประเด็น ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในประเด็นที่ 3 การปรับระบบการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน สามารถพัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียน

ตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้ที่มีความสุข และประเด็นที่ 10 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ และสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นโยบายและ จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างมุ่งเน้นให้สถานศึกษาในสังกัด มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญ และสร้างสมรรถนะ ที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอน กับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล และแนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหา เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมี สมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-order thinking) ด้วยการ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียน ต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกันผู้เรียนลงมือ ปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจาก ผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 4) การเรียนรู้ เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวก ทั้งตัวผู้เรียนและตัวครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple intelligence) เพื่อแสดงออก ถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก ที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะ ทำให้ครูเกิดทักษะในการสอน และมีความเชี่ยวชาญในบทบาท

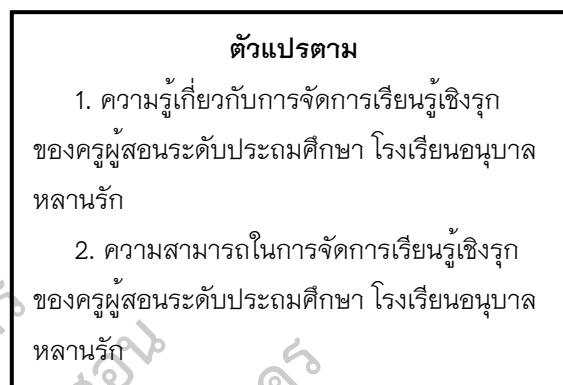
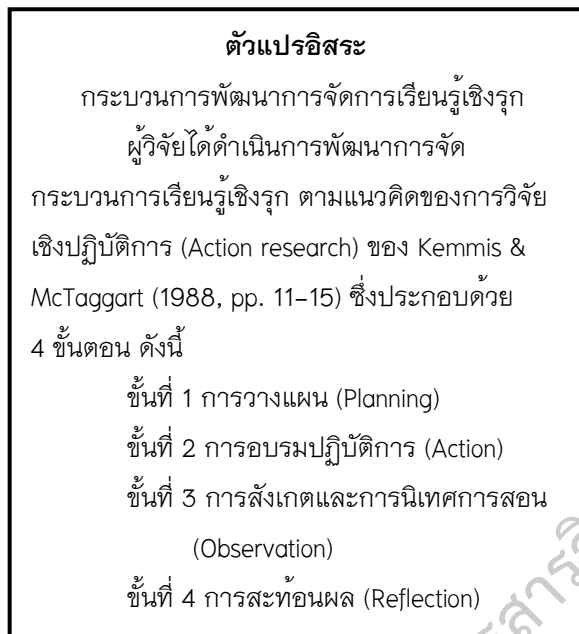
หน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาดน พัฒนางาน และพัฒนา ผู้เรียนไปพร้อมกัน บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวทางของ Active Learning ควรจัดให้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อน ความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตจริงของผู้เรียน ครูต้องสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม รวมทั้ง กระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ จัดสภาพ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับ วิธีการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผนเกี่ยวกับเวลาใน จัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรม ตลอดจนครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถ ในการแสดงออก และความคิดเห็นของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดที่แตกต่างของผู้เรียน ผู้สอนต้องสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม และทำหน้าที่ ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ผู้สอนต้องมีการวางแผน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนต้องเปลี่ยน บทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 8-25) จากการนิเทศการสอน ตามโครงการนิเทศภายใน ของโรงเรียนอนุบาลหลานรัก ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูเพียงฝ่ายเดียว มิได้เป็นผู้ลง มือปฏิบัติกิจกรรมมากเท่าใดนัก ส่งผลต่อการเรียนรู้และ บรรยายภาคในห้องเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและ นำกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ไปพัฒนาความรู้ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ของครูระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก ระหว่างก่อนและหลังการอบรม

2. ศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นการวิจัยตามกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ดังนี้

1. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ของ Kemmis & McTaggart (1988, pp. 11-15) 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) โดยศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ศึกษาแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) แก่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา และจัดทำเอกสารความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 การอบรมปฏิบัติการ (Action) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรม หลังจากนั้นทดสอบครูก่อนการอบรม เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และทดสอบครูหลังการอบรม เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระหว่างก่อนการอบรมและหลังการอบรม

ขั้นที่ 3 การสังเกตและการนิเทศการสอน (Observation) จัดตารางนิเทศและสังเกตการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผ่านการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน โดยใช้แบบประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 15 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

และผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะในการสังเกตการสอน และหาทางปรับปรุงพัฒนาร่วมกันกับคณะกรรมการนิเทศการสอนของโรงเรียน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection) เมื่อเสร็จสิ้นการสังเกตสอน ผู้วิจัยและคณะกรรมการนิเทศการสอน ซึ่งประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหลานรัก ครูวิชาการโรงเรียน และครูหัวหน้าระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันเสนอแนะแก่ครูผู้สอน ครูผู้สอนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกันกับผู้นิเทศ และระดมความคิดในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกัน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตามแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis & McTaggart (1988, pp. 11–15) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระหว่างก่อนและหลังการได้รับการอบรม ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ซึ่งผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเรียบร้อยแล้ว ใช้เวลาในการสอบ 60 นาที หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในประเด็นต่าง ๆ จำนวน 12 ชั่วโมง เมื่อเสร็จสิ้นผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการอบรม โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนการทดสอบ จำนวน 20 ข้อ แต่สลับข้อเพื่อป้องกันการจดจำข้อสอบและคำตอบของข้อสอบ ใช้เวลาในการทดสอบหลังการอบรม 60 นาที ซึ่งผู้วิจัยจะนำ

ผลการทดสอบก่อนการอบรมและหลังการอบรมมาวิเคราะห์ความแตกต่าง

2. ศึกษาความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก โดยผู้วิจัยและคณะกรรมการนิเทศการสอนของโรงเรียน จำนวน 4 ท่าน ร่วมกันสังเกตและนิเทศการสอนครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก จำนวน 30 คน โดยผ่านการสังเกตการสอนจริงในชั้นเรียน จำนวน 1 ครั้ง โดยผู้วิจัยจะใช้การวัดและประเมินผลตามแบบประเมินพฤติกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 15 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเรียบร้อยแล้ว ตามตารางนิเทศ และสังเกตการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลหลานรัก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ระหว่างก่อนและหลังการได้รับการอบรม โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples

3.2 ศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพ 5 ระดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนวัดความรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.88, S.D. = 0.56)

อภิปรายผล

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้มีคะแนนหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2556, หน้า 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคล เนื่องจากฝึกอบรมนั้นเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกิดความสามารถ เกิดความชำนาญ และเกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ จนกระทั่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ พิสมัย สิมสีพิมพ์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนบ้านน้ำพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยในการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพิ่มขึ้น หลังจากที่มีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 37.4 จากการประเมินพฤติกรรมของครูผู้เข้ารับการอบรม

2. ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรักที่ได้รับการอบรม มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลหลานรัก เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากการอบรมเชิงปฏิบัติการมากขึ้น และเกิดแนวทางที่ชัดเจนในการนำมาวางแผนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเน้นผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีความเข้าใจ และสร้างมโนทัศน์ที่ได้จากการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ โดยมีการตั้งคำถาม และให้ผู้เรียนหาคำตอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดเป็นกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและกระตุ้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา สร้างสรรค์กิจกรรมอย่างหลากหลาย มีความยืดหยุ่น เพื่อขยายประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้วยการลงมือปฏิบัติ ให้ความสำคัญและกระตุ้นให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนโดยใช้ทักษะการสื่อสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย เป็นระบบ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดขั้นสูง ให้ผู้เรียนรับผิดชอบในผลงาน และมีการสรุปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันก่อนเริ่มเนื้อหาใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2559, หน้า 27-28) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนเชิงรุกไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ วารินทร์พร พันเพ็ญฟู (2562) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สำเร็จ ที่สำคัญคือ ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้ช่วยเหลือ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการออกแบบ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ และควรเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ (Start Small) โดยเริ่มจากเทคนิคง่าย ๆ และบางห้องเรียนที่รับผิดชอบควรคำนึงถึงการอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือผู้เรียนในแต่ละกระบวนการขั้นตอน ให้การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ทั้งด้านกิจกรรม อุปกรณ์ เวลาซึ่งควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกลุ่มย่อย มีการสรุปบทวนความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มที่สำคัญ คือ ต้องให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ผลที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Active Learning จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแสดงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถนำไปสู่การเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน มีความสามารถในการสื่อสาร มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากเป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 มุ่งเน้นให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. อาจมีการนำรูปแบบการจัดการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หรือในสถานศึกษาต่างสังกัด เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของครูผู้สอนของสถานศึกษาในสังกัดนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปปรับใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- นนท์ พรธาดาวิทย์. (2559). *การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ทริบเพิล เอ็ด ดูเคชั่น.
- พิสมัย สิมสิพิมพ์. (2565). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนบ้านน้ำพอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16 (1), 135–147.
- วารินทร์พร พันเพ็ญฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 9(1), 135–145.
- สมคิด บางโม. (2556). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. เข้าถึงได้จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/> 4 มกราคม 2566.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner* (3rd ed.). Victoria: Deakin University.